

dagen. Indien op de algemeene arbeids-samenkomst de secretaresse haar jaarverslag voorleest, dan is het een kleurige wapenschouw. Met vroolijke marschen defileeren de arbeidsgroepen. Hoog worden de banieren opgeheven. Het is een lange stoet. En de toeschouwers komen jaar op jaar onder den indruk. Hoe hebben wij het vroeger zonder dit alles gedaan!

Uit: "Onze eerste tienjaren — - 'Herdenking' door ds. C. Nijdam (overl..)

DE ELSPEETSE VERENIGING

1 Juni 1925 ,tweede Pinksterdag, schreef ik in een dagboek in de Scheveningse Gevangenis: "Vandaag is het broederschapshuis geopend. Daar zal wel belangstelling zijn geweest op de Veluwe heide. Dat er versterking van de broederband mag worden gezocht". Nu in 1976 kan ik getuigen dat die versterking tot een werkelijkheid werd in de komende jaren. De Vereeniging van Gemeentedagen werd later de Elspeetse Vereniging.

In de jaren 1926-1927 werden de grote bijeenkomsten nog in Lunteren gehouden in de gebouwen van de Zendingstudieraad. Voor ons jongeren was Lunteren een begrip. Daar trokken we heen - om de jongerendagen te beleven; want de Gemeentedagbeweging, de Elspeetse Vereniging, had ons inziens alles in de broederschap tot leven gebracht.

De vraag of er een Doopsgezinde Jongeren Beweging moest komen en of dit niet te erg begrensd was, werd hevig besproken in het maandblad "Brieven", met zijn onvergetelijke redacteur Ds. J. van Brakel, toen nog op Ameland. Later Ds. W. H. toe Water en tot slot Ds. A. H. A. Bakker. Wat hebben deze mensen moeten passen en meten om in de weinige bladzijden hun toegemeten, al het nieuws te vermelden van al die gemeentedagen; gewestelijke gemeentedagen; de jongerendagen; de Doopsgezinde Jongeren Bond (D.J.B.) en de kampen van de Algemene Kamp Commissie (A. K. C.); de Friese Doopsgezinde Jongeren Bond (F.D.J.B.) en de Friese kampen; de Arbeidsgroep tegen de krijg dien st; de zending; bijbelstudie; geheelonthouding; Evangelie en

Maatschappij; godsdienstige muziek; en bovenal het Broederschapshuis.

In de Elspeetse Vereniging bruiste het van leven, toen ik in november 1925 uit de gevangenis kwam. Zelf lid van de jongerenkring Zaandam-Oost, werd ik meegetrokken in al het werk. Overal moest je belangstelling voor hebben. Als jongere eerst de strijd of de Doopsgezinde Jongeren Bond er wel of niet moest komen. Er was ook een Vrijzinnig Christelijke Jeugd Centrale. Het Doopsgezind-eigene gaf de doorslag en in mei 1926 werd in Lunteren de geboorteaangifte van de Doopsgezinde Jongeren Bond aan de secretaresse van de Elspeetse Vereniging, mej. M. Ens, overhandigd.

Op alle mogelijke wijzen werd geprobeerd aan het leven in de navolging van Christus gestalte te geven. In de Elspeetse Vereniging kwam al dat nieuwe leven samen. Tot aan de tweede wereldoorlog was voor mij de Elspeetse Vereniging het Centrum waarin alle geestelijk leven samen werd gebracht.

Voor het leven in onze broederschap is de Elspeetse Vereniging een grote zegen geweest. In de "Brieven" werd alles gespuid en alles geplaatst. Soms schreven we al te lange artikelen en onze redacteurs moesten op beperking aandringen. Een steunfonds voor "Brieven" werd opgericht, opdat men met extra dikke nummers zou kunnen komen. Hoe sterk de indruk van bijvoorbeeld een jongerendag is geweest, bemerkte ik in augustus van dit jaar - voordat me het verzoek bereikte om duizend woorden te schrijven over de Elspeetse Vereniging - toen ik van ons werk vertelde aan een zieke gelovige zuster die van het leven afscheid ging nemen. Ik vertelde haar van een hoogtepunt in mijn Godsbeleven op een mooie avond, toen Ds. Leistra met ons een boek had besproken van Anker Larsen getiteld: "Martha en Maria". Hoe geweldig dit was geweest en wij samen het lied zongen: "Leid door de zwarte nacht, die om mij is, -- mijn Licht mij voort." Hoe dit gebed een stempel drukte op ons leven. Toen las ik haar het lied voor en we baden samen nu zij het zo moeilijk had.

In de Elspeetse Vereniging waren we sterk bewogen door de wereld om ons heen. Op onze gemeentedagen, in onze Broederschapsweken (ja, die waren er echt), werden de dingen besproken van de tijd waarin we leefden. Fel bewogen maakten we het opkomend fascisme mee met al zijn facetten en ook dat werd besproken. Wij zagen, ja

voelden de oorlog aankomen. De werkgroep tegen de krijgsmacht gaf haar boodschappen uit en wakte op tot bezinning.

Op de Algemene Arbeidssamenkomsten, waar de vertegenwoordigers van de diverse groepen in de Elspeetse Vereniging bij elkaar kwamen, werden steeds alle belangen besproken. Een enorme broederen zustergemeente werd daar gevormd. Later kwam ik in het bestuur van de Elspeetse Vereniging, ik herinner me dat we elkaar zo goed kenden, dat Wim Fleischer, na Frits Kuiper voorzitter geworden van de Elspeetse Vereniging, de jassen bekeek en dan feilloos wist wie er al waren.

In deze jaren voor de oorlog waren nog weer enkele groepen ontstaan zoals de Gemeenschap van dienende Arbeidsters en ook een Commissie voor Crisiswerk, die menige week organiseerde in de Broederschapshuizen voor hen die onder de voortdurende crisis leden. In 1940, kort voordat de oorlog uitbrak, ontstond de Werkgemeenschap van Quakers en Doopsgezinden, die later, werd de Werkgemeenschap van Doopsgezinden en geestverwanten, welke tot 1946 functioneerde.

In 1941 schreef ik enkele brieven om iedereen op te wekken lid te worden van de Elspeetse Vereniging. Daar toch klopte het hart van de Broederschap. Wij zochten en vonden elkanders steun in de moeilijke oorlogsdagen. De hele oorlog waren er contacten. Ik weet nog dat we in juni 1941 een Algemene Arbeidssamenkomst op Fredeshiem hadden. Er waren mensen uit negen à tien commissies. In de "Brieven" had ik over de Elspeetse Vereniging gesproken als het zuurdesem en ik zie nog een groep van onze mensen staan die me ontvingen onder de roep "Het zuurdesem" en mijn reactie weet ik ook nog: "Zo is het toch, de Elspeetse Vereniging is het zuurdesem, het doordringt onze broederschap. Overal zijn de sporen merkbaar."

In 1941 en 1942 werden plannen gemaakt voor conferenties, kampen en gemeentedagen. In 1941 lukte dat nog een beetje, maar later is daar toch niet veel meer van terecht gekomen. Maar door de Werkgemeenschap van Doopsgezinden en Geestverwanten weet ik dat het zuurdesem werkte, de gehele oorlogstijd door. De werkgroep tegen de krijgsmacht was geruisloos ontbonden. In de Algemene Arbeidssamenkomst van juni 1941 werd als nieuwe taak gezien: "het Evangelie van Jezus Christus bekend te maken onder de zo talrijke van het Christendom vervreemden. Tot zegen ook voor onze broederschap zelf." Mogen we deze opdracht nog steeds tot de onze rekenen.

Cor Inja